خبر

«نقش کُردها در تحولات سوریه»؛

مشاهدات میدانی یک خبرنگار از تحولات سوریه کتاب شد

سپهرغرب، گروه فرهنگی: کتاب «نقش کُردها در تحولات سوریه» نوشته افشین غلامی توسط انتشارات پژوهشیار منتشر و راهی بازار نشر شد.

کتاب «نقش کُردها در تحولات سوریه» نوشته افشین غلامی به‌تازگی از سوی انتشارات پژوهشیار منتشر و راهی بازار نشر شده است.

مطالب این کتاب نتیجه مشاهدات میدانی و پژوهش‌های مؤلف در مقام پژوهشگر و روزنامه‌نگار است که تا پایان سال ۲۰۱۸ به‌عنوان خبرنگار جنگی در منطقه کردستان سوریه حضور داشته و مطالبش را در قالب ۶ فصل اصلی گردآوری و تدوین کرده است.

نویسنده در فصل نخست کردستان سوریه را به‌صورت کلی معرفی کرده است. در فصل دوم موضوعاتی همچون کردها، مسئله خودگردانی و نظریه کنفدرالیسم دموکراتیک مورد بررسی قرار گرفته‌اند؛ تحولات منطقه خاورمیانه و آینده کردستان سوریه هم موضوع فصل سوم کتاب است که مطالبش پیش‌تر در نشریات داخلی کشور منتشر شده‌اند.

رقابت آمریکا و روسیه و تأثیرش بر کردستان سوریه هم مقاله‌ای است که در جایگاه فصل چهارم کتاب «نقش کردها در تحولات سوریه» چاپ شده است. گزارشات میدانی نویسنده از کردستان سوریه که در نشریات و روزنامه‌های ایران منتشر شده‌اند هم مطالب پنجمین فصل کتاب را تشکیل می‌دهند؛ آخرین فصل کتاب هم دربرگیرنده مصاحبه‌ای با رهبران کرد سوریه است.

این کتاب با ۲۹۸ صفحه و قیمت ۳۵ هزار تومان توسط انتشارات پژوهشیار منتشر شده است.

تشریح اطلاعات عروسک‌ها و بازی‌های بومی در اطلس مردم‌شناسی

سپهرغرب، گروه فرهنگی: مسئول بخش اطلس مردم‌شناسی گفت: علاوه‌بر موضوعات اجتماعی، اطلاعات اسباب‌بازی‌ها، عروسک‌ها و بازی‌های بومی در اطلس مردم‌شناسی پژوهشگاه میراث فرهنگی آمده است.

معصومه رخشا درباره طراحی اطلس مردم‌شناسی در پژوهشگاه میراث فرهنگی بیان کرد: اطلس مردم‌شناسی نرم‌افزاری است که به‌صورت رسمی از سال ۸۴ شروع به فعالیت کرد که در همان دوران برای طراحی نرم‌افزار اقدام کردیم، اما با مشکلات عدیده روبه‌رو شدیم و بعد از تغییر مدیریت‌ها در سازمان، این نرم‌افزار نیمه‌کاره رها شد. اما سال ۹۴ با مدیریت جدید، تدوین اطلس‌های جامع در بحث سیاست‌های پژوهشگاه میراث فرهنگی قرار گرفت.

وی در ادامه افزود: ما هم از آن سال تصمیم گرفتیم که دوباره نتایج تحقیقاتمان را از پژوهش‌های پیشین ارائه بدهیم و درواقع آزمون و خطای زیادی را پشت سر گذاشتیم و نیمه نخست سال ۹۷ اطلس آماده بارگذاری شد، البته اطلس این قابلیت را هم دارد که در آینده به‌روزرسانی شود، زیرا این اطلس به‌صورت نرم‌افزار برنامه‌ریزی شده است.

رخشا درباره برنامه‌ها و قابلیت‌های اطلس اظهار کرد: اطلس نزدیک به ۱۹ مؤلفه و شاخه اصلی دارد؛ مانند «خانواده و خویشاوندی»، «پوشاک»، «خوراک»، «بازی»، «ورزش»، «ادبیات شفاهی»، «معیشت»، «پزشکی مردمی» و غیره که باز این بخش‌های اصلی شامل زیرشاخه‌هایی است. برای اطلس ۱۳۸ فرم طراحی کردیم تا اطلاعات هر شاخه را در قالب این فرم‌ها وارد کنیم؛ درواقع اطلس هم شامل نقشه، نمودار، جدول، فیلم، عکس و متن است که به‌مرور درحال بارگذاری و تکمیل تمام این اطلاعات هستیم.

عضو گروه اجتماعی پژوهشکده مردم‌شناسی درباره گنجانده شدن اطلاعات بازی‌های بومی، اسباب‌بازی‌ها و عروسک‌های سنتی در اطلس مردم‌شناسی گفت: بخشی از اطلس مربوط به بازی‌ها و اسباب‌بازی‌ها می‌شود که بازی‌های مرتبط به زمان گذشته، سنتی و بومی است؛ البته بخش بازی و اسباب‌بازی‌ها از یکدیگر جدا بوده، یعنی بازی‌های بومی به‌صورت مجزا و اسباب‌بازی هم مجزا بارگذاری شده‌اند که در بخش اسباب‌بازی، عروسک‌های سنتی و بومی گنجانده شده است.

رخشا در ادامه افزود: همچنین در بارگذاری اطلس نزدیک به دو هزار و ۵۰۰ رکورد وارد کردیم که مرتبط به مراسم سنتی شب یلدا، نوروز و آیین‌های مرتبط است. در فاز دیگر این اطلس اطلاعات مرتبط با استان‌های مختلف را وارد می‌کنیم که درحال حاضر اطلاعات خراسان جنوبی را داریم تا در اطلس بیاوریم که مرتبط با بازی و اسباب‌بازی این منطقه است. البته برای همکاری به همه استان‌ها نامه‌نگاری کردیم که پژوهشکده با تمام آنان مایل به همکاری است. همچنین بخشی از فعالیت‌ها هم به سازمان‌های مردم‌نهاد برمی‌گردد که در بخش عروسک‌ها با آن‌ها پیش برویم و اطلاعات عروسک‌ها را با همکاری این ارگان‌ها در اطلس وارد کنیم.

وی درباره کار با نرم‌افزار اطلس مردم‌شناسی گفت: درحال حاضر این نرم‌افزار در دسترس عموم قرار نگرفته است، زیرا درحال بارگذاری اطلاعات هستیم؛ اما در دسترس قرار دادن برای عموم مخاطبان به‌عهده پژوهشگاه میراث فرهنگی و خط‌مشی و برنامه‌ریزی آن‌ها است.

در پایان آذرماه؛

استشمام دوباره عطر حیات «آیت‌الله تألهی» در همدان

حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدمحمود موسوی: آیت‌الله تألهی عارفی واصل و فقیهی بارز بود

سپهرغرب، گروه فرهنگی - سمیرا گمار: شهریورماه سال ۹۶ در دیدار جمعی از مسئولان استان همدان با رهبر انقلاب (دام‌ظله)، معظم‌له فرموده بودند: «یکی از رموزی که همدان دارد و هنوز هم کشف نشده، این است که زادگاه یا مدفن بزرگان بوده؛ این شهر رازی داشته و بزرگانی که شهره جهانی دارند. در این ملاقات رهبر انقلاب خواستار برگزاری بزرگداشت آیت‌الله تألهی پس از بزرگداشت آیت‌الله آقانجفی شده و فرموده بودند: این برای ما تعهد است و باید قدر این عزیزان را بدانیم.»

پس‌ازاین دیدار و سفارش رهبر انقلاب، این نکته مورد توجه مسئولان استان همدان قرار گرفته و برنامه‌ریزی‌ها برای کنگره ملی بزرگداشت آیت‌الله شیخ‌هادی تألهی آغاز شد تا همدان در آذرماه سال جاری میزبان برگزاری بزرگداشت یکی از مردان خدا، «پیشتاز علم و عرفان» دیار هگمتانه باشد. در این دنیای وانفسا که تلاش شیطان درون و بیرون برای جدا کردن انسان از اصل و مبدأ خویش است، توجه به سیره علما و فقهای راستین شیعه که روزگاری در این زمین می‌زیسته‌اند نه‌تنها امیدآفرین و الگوساز است، بلکه بهترین راه برای مقابله با عرفان‌های کاذب و نحله‌های انحرافی بوده و افق‌های جدیدی برای تحقیق و تفحص در مورد آموزه‌های دینی می‌گشاید. با ذکر این مقدمه آنچه در ادامه می‌آید گفت‌وگوی خبرنگار سپهرغرب با یکی از شاگردان و ملازمان مرحوم آیت‌الله شیخ حسین تألهی در مورد بخش‌هایی از سیره آن عارف صمدانی است:

یکی از شاگردان مرحوم آیت‌الله تألهی با تأکید بر اینکه شناختن و شناساندن همه ابعاد وجودی شخصیت کم‌نظیری همچون حضرت آیت‌الله تألهی همدانی کار دشواری است، عنوان کرد: اگر بخواهم ایشان را در یک جمله توصیف کنم، می‌گویم علاوه‌بر اینکه عارف بوده و مراحل عرفان نظری و عملی را طی کرده، فقیهی بارز و مسلط به احادیث و روایات بود.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدمحمود موسوی در ادامه افزود: آیت‌الله تألهی مصداق بارز انسان کامل و توحیدی بود که در سیر و سلوک به مقام توکل، رضا، تسلیم در پیشگاه الهی و فنا فی‌الله رسیده، چراکه در وجود ایشان به‌جزء توحید، توکل، اخلاص، تواضع و ارادت خاص به اولیا خدا و ائمه معصومین، چیزی دیده نمی‌شد و کلماتی که می‌فرمود، واقعاً دارای روح بود.

وی با اشاره به حالات استاد خود در هنگام اقامه نماز، تصریح کرد: یادم نمی‌آید که ایشان نمازی بدون حضور قلب خوانده باشد، یعنی نماز دوران جوانی و پیری ایشان تفاوتی نداشت و همیشه با طمأنینه بود؛ چون از تمام تعلقات دنیایی وارسته شده و همیشه می‌فرمود: اگر کسی از تعلقات دنیایی وارسته نشود، ۳۰۰ استاد هم ببیند، به‌جایی نمی‌رسد.

ملازم مرحوم آیت‌الله تألهی اضافه کرد: ایشان در مسجد جولان اقامه نماز می‌کرد و نمازهایش بسیار طولانی بود، به‌طوری که مأمومین به حالات آقا اعتراض کردند؛ ایشان وقتی دید مأمومین نسبت به طولانی بودن نماز و طمأنینه‌اش معترض‌اند، مسجد را تعطیل کرد و دیگر اجازه نمی‌داد کسی پشت سرش نماز بخواند. حتی به ما هم اجازه نمی‌داد، اذان نمازش خاص بود و چون ارادت خاصی نسبت به حضرت امیر (ع) داشت، به «اشهد أن علی ولی‌الله» اذان می‌رسید، ناخودآگاه می‌گفت: «من به قربانت شوم علی جان»، نمازهای مستحبی ایشان هم با نمازهای واجبش فرقی نمی‌کرد؛ یعنی همان اذکار و آداب نماز واجب را در نماز مستحبی نیز رعایت می‌کرد.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین موسوی تأکید کرد: روزی به ایشان عرض کردم آقا چه باید کرد که آدم شد، به مقام انسانیت و حیات واقعی رسید؟ فرمود: ترک محرمات، انجام واجبات و تحکیم ولایت اهل‌بیت علیهم‌السلام؛ آقا سفارش بسیاری به ذکر صلوات داشت و توصیه‌اش به همه مداومت بر این ذکر بود.

وی یادآوری کرد: بسیاری از مسائل پیش می‌آمد که برای ایشان عنوان نکرده بودیم، اما از کم‌وکیف آن اطلاع داشت؛ روز تولد امام سجاد علیه‌السلام هم غیر مستقیم از زمان مرگ خود خبر داد و آن را مطرح کرد. بعد از نماز مغرب و عشا بود که دار فانی را وداع گفت و به ملکوت اعلی پیوست.

این روحانی فاضل در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به حالات آیت‌الله تألهی در تفسیر قرآن، بیان کرد: وقتی ایشان تفسیر قرآن می‌گفت، گریه می‌کرد و نمی‌توانست ادامه دهد؛ یکی از دوستان رزمنده نقل می‌کرد زمانی خدمت ایشان رسیده و عرض کردیم برای ما تفسیر قرآن بگویید، قبول نمی‌کرد. تا اینکه پس از اصرار زیاد پذیرفت و تفسیر سوره زلزال را آغاز کرد، همین که «بسم‌الله الرحمن الرحیم» را گفته و آیه «اذا زلزلت الارض زلزالها» را تلاوت کرد، گریه‌اش گرفت و تا آخر جلسه گریه کرد و نتوانست از قرآن بگوید. فردا عرض کردیم حالا سوره زلزال را نفرمایید، سوره‌ای دیگر را تفسیر کنید، یک سوره دیگر را آغاز کرده و باز همان‌طور دلش شکست و شروع کرد به گریه کردن و این حالت ایشان تا سه روز تکرار شد و نتوانست برای ما تفسیر بگوید.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین موسوی با تأکید بر اینکه مرحوم آیت‌الحق تألهی بسیار متواضع و فروتن بود، اظهار کرد: وقتی که مجلس تمام شد، ایشان با اینکه مریض بود و خانه‌اش پله‌های زیادی داشت، تا در خانه آمد و میهمانان را بدرقه کرد؛ هیچ‌گاه کسی را مذمت نمی‌کرد و حرفی از دیگران از زبانش خارج نمی‌شد.

وی ادامه داد: وقتی می‌خواست حرفی بزند، آن‌قدر فکر می‌کرد که گمان می‌کردی یادش رفته، اما همه جوانب را بررسی می‌کرد و به عبارتی مصداق «المؤمن ملجم»؛ یعنی همین‌طوری چیزی را نمی‌گفت، خیلی چیزها در قلبش کتوم بود و کسی را پیدا نمی‌کرد که بگوید. فکر می‌کنم خیلی از مطالب عرفانی و شهودات را هیچ‌گاه نگفت و با خود به آن دنیا برد.

شاگرد مرحوم آیت‌الله تألهی ابراز کرد: کتابی در مورد ولایت اهل‌بیت و کتابی در رابطه با نماز از ایشان به یادگار مانده که بسیار عالی است، کتابی هم از نوشته‌هایشان جمع‌آوری کرده‌اند که موعظه بوده؛ گاه بسیار افسوس می‌خورم چرا از نعمت وجود ایشان که خدا به ما عنایت کرده بود، به‌اندازه کافی استفاده نکردم و شکر این نعمت الهی را به‌جا نیاوردم.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین موسوی با بیان اینکه آیت‌الله تألهی مصداق جمله امیرالمؤمنین بود که «عظم‌الخالق فی انفسهم فصغر مادونه فی اعینهم»، یادآوری کرد: خداوند در وجود ایشان تجلی و شیخ‌هادی را تسخیر کرده بود که غیر خدا هیچ ارزشی برای او نداشت، آنچه برایشان ارزش داشت، نور حق و توحید بود؛ برای همین حاضر نبود خدا را با این دنیای زودگذر معامله کند.

وی با اشاره به بی‌توجهی این عارف واصل به زخارف دنیا، افزود: وقتی خانه ایشان تخریب و پولی بابت جبران خسارت به وی داده شد، به آن دست نزد؛ حتی نسبت به کتاب‌هایش هم این‌طور بود و وصیتی نسبت به آن‌ها نکرد. درواقع اصلاً توجهی به این عالم نداشته و مصداق «الهی هب لی کمال انقطاع الیک» شده و کمال انقطاع برای شیخ‌هادی حاصل شده بود و می‌فرمود باید از دنیا به حد ضرورت استفاده کرد.

همراه مرحوم آیت‌الله تألهی در بخش دیگری از سخنان خود با تأکید بر سنخیت روحی عرفا با یکدیگر، خاطرنشان کرد: یک‌بار به عیادت آقای آقانجفی رفتیم که ایشان کسالت شدیدی داشت، در اغما بود و آثار درد در وجود ایشان کاملاً نمایان بود؛ وقتی یکی از همراهان به آقای آقانجفی گفتند آقای شیخ‌هادی تألهی به اینجا آمده، خدا می‌داند آن لحظه آقای آقانجفی انگار نه دردی احساس کرده و نه مریضی‌اش مشخص بود؛ چشمانش را باز کرد و با آقای تألهی خوش‌وبش کرد و عیادت که تمام شد، ما دیدیم آقای آقانجفی به حال خود برگشت و این بسیار برای من عجیب بود که مشکلات طبیعی اولیای خدا مانع ارتباط روحی آن‌ها نمی‌شود. با چشم دیگری همدیگر را می‌دیدند و با گوش دیگری باهم صحبت می‌کردند.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین موسوی تشریح کرد: آیت‌الله تألهی در زهد و عرفان به جایی رسیده بود که حضرت آیت‌الله ملاعلی آخوند می‌فرمود: «سلمان زمان»، با اینکه خود مرحوم آخوند بسیار بلندمرتبه و زاهد بود؛ به‌طوری که وقتی می‌خواستند خانه‌اش را تعمیر کنند اجازه نمی‌داد و او را به مشهد فرستادند تا این کار را انجام دهند. مشهد هم که بود، بازار نمی‌رفت و می‌گفت: به نیت امام رضا آمده‌ام، داخل حرم هم نمی‌رفت، بیرون می‌ایستاد و تمام آداب حرم را انجام می‌داد.

وی در ادامه با اشاره به برگزاری کنگره ملاحسینقلی همدانی در همدان، اذعان کرد: بزرگانی که برای شرکت در کنگره وارد همدان شدند، به دیدار ایشان رفتند و به نظرم در همان‌جا آقای حسن‌زاده در وجود ایشان ذوب شد؛ خاطرم هست نصیحتی از ایشان در باب ذکر خواستیم که فرمودند: انسان بایستی ذاکر الهی باشد و در هر حالی عالم را محضر حق ببیند و معصیت نکند؛ «کور باد آن چشمی که خدا را ناظر نبیند». در همین جلسه علامه حسن‌زاده آملی که خود از بزرگان بود و علمایی نظیر علامه طباطبایی، رفیعی قزوینی، الهی قمشه‌ای و امثالهم را دیده بود، فرمود: آقا شما از اوتادید.

ملازم آیت‌الحق تألهی در ادامه به جزئیات ملاقات علامه حسن‌زاده آملی و مرحوم آیت‌الله اشاره کرد و گفت: علامه پس از ملاقات با ایشان گفته بود که من در شخصیت شیخ‌هادی ذوب شدم و در همان جلسه بارها فرموده بود: آمنتُ... (ایمان آوردم)، شما از اوتاد هستید و به مقام حق‌الیقین رسیده‌اید (از علم‌الیقین و عین‌الیقین فراتر رفته بودند).

حجت‌الاسلام‌والمسلمین موسوی ادامه داد: آیت‌الله حسن‌زاده می‌فرمود به برکت وجود آیت‌الله تألهی و امثال ایشان است که نعمت بر ما نازل می‌شود، وجودی مملو از تواضع و فروتنی، دقت، لطافت، زیرکی و در رأس آن‌ها اخلاص و خلوص نیت که اگر کسی خلوص نیت پیدا کند و همه‌چیز وجودش برای خدا باشد، دین و دنیا و آخرت او تأمین است.

وی در ادامه به ذکر خاطره‌ای از مرحوم آیت‌الله موسوی همدانی درباره آیت‌الله تألهی اشاره کرد و افزود: آیت‌الله موسوی همدانی نقل می‌کرد در سال ۴۲ وقتی از نجف برگشتم، آیت‌الله تألهی فرمود حضرت امام چطور بود؟ عرض کردم آقاجان خوب هستند و درس را هم شروع کرده‌اند که فرمود اگر آقای خمینی نبود، این عمامه بر سر ما باقی نمی‌ماند.

شاگرد آیت‌الله تألهی سخنان خود را با ذکر خاطره‌ای از استادش در باب شکستن غرور و تکبر به پایان برد و تصریح کرد: گاهی وقت‌ها میرزاجواد انصاری به‌خاطر اینکه کبر ما بشکند، می‌گفت شما یک سطل شیر در دستت بگیر و بگو من شیر می‌فروشم، من هم از مسجد میرزاتقی یک سطل شیر می‌گرفتم و این جمله را می‌گفتم تا این نفس اماره که به دنبال تکبر است، تعدیل شود.

رئیس دانشگاه معارف اسلامی:

موضوع مهدویت نیازمند بازشناسی مجدد است

آسیب‌شناسی رفتار منتظران

سپهرغرب، گروه فرهنگی: یک عضو هیئت‌علمی دانشگاه تهران معتقد بوده که موضوع مهدویت نیازمند بازشناسی مجدد است، چراکه هنوز نتوانسته‌ایم رفتار منتظرانه را تبیین کنیم و انتظار نزد عده‌ای بیشتر شبیه یک نمایش است تا یک واقعیت اساسی.

حجت‌الاسلام روح‌الله شاکری در تبیین راه‌کارهای تحقق، توسعه و ترویج اندیشه و فرهنگ مهدوی گفت: موضوع مهدویت در زمان حاضر نیازمند بازشناسی مجدد است. اگر مسئله مهدویت و دیدگاه حکومت صالحان بر زمین پیگیری نشود، بحث ترویج مهدویت قابلیت اجرا نخواهد داشت.

رئیس دانشگاه معارف اسلامی در ادامه بیان کرد: نکته دیگر این است که نباید به رویکرد مهدویت فقط از منظر اعتقادی نگاه کرد؛ به نظر می‌رسد در شناخت جریان فکری مهدوی، می‌بایست به سمت شناخت ابعاد دیگر این موضوع مانند مباحث سیاسی، اجتماعی و فرهنگی حرکت کرد.

استراتژی انتظار

وی افزود: اگر ما خواستیم ابعاد مختلف دیدگاه مهدوی را بررسی کردیم، می‌بایست به تبیین «استراتژی انتظار» وارد شویم. اساساً استراتژی انتظار یعنی به حرکت درآوردن تمام نیروها و استعدادها برای رسیدن به مطلوب؛ استراتژی انتظار بر سه اصل و پایه استوار است؛ نخستین اصل استراتژی و راهبرد انتظار این است که می‌بایست تصویری روشن و جامع از فرهنگ و رویه آرمان مهدوی به جامعه ارائه شود. این رویکرد با مراجعه به خیل کثیر آیات و روایات که چارچوب جامعه مهدوی را برای ما تبیین و تشریح می‌کنند، به‌طور قطع حاصل خواهد شد.

تصویر ارائه‌شده از جامعه مهدوی نباید مقطعی، منطقه‌ای و نژادی باشد

این استاد دانشگاه گفت: اصل دوم در رویکرد تبیین استراتژی انتظار نقد و بررسی شرایط موجود است؛ می‌بایست جامعه اسلامی با نقد و تحلیل رفتار خود، ببیند تا چه اندازه با دیدگاه‌های مهدوی همسازی و هماهنگی دارد. این بررسی‌ها می‌بایست در تمامی ابعاد لحاظ شوند. باید بررسی شود که در عرصه‌های فکری، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و مسائل مربوط به اختلافات طبقاتی تا چه اندازه با دیدگاه‌های مهدوی فاصله داریم و اگر این فاصله‌ها مشهود است، جهت هماهنگی و همراهی با جامعه آرمانی مهدوی گام برداریم. باید توجه داشت در بررسی و تحلیل شرایط موجود نباید فقط در چارچوب مرزی و مملکتی ایران به بررسی و تحلیل شرایط پرداخت، بلکه با توجه به رویکرد جامعه آرمانی و بین‌المللی مهدوی، می‌بایست این تحلیل‌ها در مقیاس بزرگ‌تر و حکومت جهانی مهدوی مورد بررسی قرار گیرند؛ نباید تصاویر ارائه‌شده به جامعه از جامعه آرمانی مهدوی، مقطعی، منطقه‌ای و نژادی باشد.

آسیب‌شناسی رفتار منتظران

وی در ادامه سخنان خود درباره آسیب‌شناسی جامعه منتظر و رفتارهای منتظران گفت: در جامعه کنونی ما هرچند عده‌ای به‌واقع رویکرد منتظرانه دارند، اما می‌بایست این نکته نیز بیان شود که عده‌ای دیگر متأسفانه به ایفای نقش و بازیگری انتظار می‌پردازند. مشکلات و معضلاتی که هم‌اکنون در لایه‌های مختلف جامعه دیده می‌شوند، به‌علت این مطلب است که هنوز جامعه و ارکان آن نتوانسته‌اند موضوع انتظار و رفتار منتظرانه را برای خود تبیین و تشریح کنند. سبک زندگی منتظرانه باید در لایه‌های گوناگون اجتماعی ساری و جاری شود.

مهدویت یعنی جوشش، تحرک و تلاش

رئیس دانشگاه معارف اسلامی بیان کرد: عده‌ای معتقدند در آستانه ظهور می‌بایست ظلم و ستم گسترده شود! این نگرش نادرستی است. مگر می‌شود در عمق تاریکی ظلم و ستم و بیدادهای زمانه روشنی عصر مهدوی را مشاهده کرد؟ اساساً مهدویت یعنی جوشش، تحرک و تلاش؛ بنابراین مبارزه و تلاش برای برطرف کردن ظلم و بیداد، خود حرکتی است در چارچوب تحقق جامعه آرمانی مهدوی.

وی افزود: رویکرد ایجاد تمدن نوین و اسلامی به شرطی می‌تواند معبر رسیدن به دولت و حکومت صالحان در آخرالزمان قرار بگیرد که آن جامعه تشکیل حکومت و چارچوب نظام اسلامی را در عصر غیبت برای خود پذیرا باشد؛ یعنی تمدن نوین اسلامی به شرط پذیرش نظام ولایت فقیه، معبری خواهد بود برای رسیدن به حکومت صالحان. اگر جامعه و شخصی در دوران غیبت به حاکمیت ولی فقیه و نظام اسلامی باور و اهتمامی نداشته باشد و در عصر غیبت به دنبال حکومت غیر دینی و سکولار باشد، نمی‌تواند ادعا کند که در مسیر حکومت صالحان قرار گرفته است. افراد نمی‌توانند در زندگی سیاسی خود سکولار بیندیشند، اما در زندگی فردی به دنبال مسائل دینی و اعتقادی باشند. این همان نکته و مسئله‌ای است که امام خمینی (ره) برای جامعه اسلامی ایران تبیین و تشریح کرد؛ ایشان معتقد بودند در زندگی فردی و اجتماعی انسان می‌بایست هم ازحیث عمل و هم به‌لحاظ نظر، معتقد و پایبند به مبانی و اصول دینی و اعتقادی باشد. اسلام همان‌گونه که برای زندگی فردی اشخاص برنامه دارد، برای زندگی جمعی و گروهی او نیز برنامه و مدل دارد؛ بنابراین در فرآیند تمدن‌سازی اسلامی و رسیدن به حکومت صالحان، پذیرش و اطاعت از حاکمیت عالمان و بزرگان دین، قطعاً مدخلی خواهد بود، برای رسیدن به عصر و تلألؤ دوران شکوفای مهدوی و حکومت صالحان بر زمین.

وی با اشاره به آیه ۵۵ سوره مبارکه نور که می‌فرماید: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَما اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضى لَهُمْ وَ لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْناً يَعْبُدُونَنِي لا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئاً وَ مَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذلِكَ فَأُولئِكَ هُمُ الْفاسِقُونَ»، گفت: خداوند در این آیه شریفه شرط تسلط و حاکمیت بر روی زمین را ایمان و کردار و افعال صالح و نیکو بیان فرموده است. با توجه به این مختصات افرادی که ایمان ندارند و به دنبال کردار و افعال صالح و نیکو نیز نیستند، نمی‌توانند در حکومت و حاکمیت صالحان بر زمین نقش‌آفرین باشند. نکته دوم طبق آیات قرآن کریم، بحث «بندگان صالح و یا مستضعفین» است؛ به عبارتی دیگر کسانی در این مسیر حرکت خواهند کرد که اهل رفاه، ثروت‌اندوزی، جاه‌طلبی، آسایش و تن‌آسایی نباشند؛ در این مسیر افراد طغیانگر و طالب اشرافیت و اسراف جایگاهی ندارند.

وی تصریح کرد: قرآن کریم در آیه پنجم سوره مبارکه قصص به روشنی تبیین می‌کند که مستضعفین در غایت امر جایگاه اسراف‌کاران و طغیانگران را خواهند گرفت. قرآن کریم می‌فرماید امور زمین درنهایت کار به دستان کسانی که به ناحق تحت فشار و ظلم بیدادگران و مسرفان قرار گرفته‌اند، خواهد افتاد؛ «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوارِثِينَ»؛ در باب تحقق مؤلفه‌های عصر ظهور طی دوران غیبت نیز باید بیان کرد که اگر جامعه اسلامی مباحث مهدویت و انتظار را در ایستایی، سکون و بی‌تحرکی ترجمه و تفسیر کند، قطعاً دست‌یابی به شاخصه‌های عصر ظهور در دوران غیبت غیر قابل تحقق خواهند بود. این رویکرد همانند رفتار بنی اسرائیل در بیانات قرآن کریم است که منتظر رفتار و کردار و فعل حضرت موسی (ع) ماندند و از حرکت و پویش باز ایستادند. این رویه به‌شدت مورد نقد و انتقاد اندیشمندان و بزرگان جهان اسلام و عالم تشیع قرار دارد. حضرت امام (ره) و شهید مطهری (ره) به‌شدت به این نوع تفکر و بینش نقد و انتقاد دارند و اصولاً ایستایی و سکون در جهت نیل به جامعه آرمانی مهدوی در دوان غیبت، مختص کسانی است که نمی‌خواهند در دوران غیبت برای رسیدن به دولت کریمه و عصر نوین اسلامی و مهدوی، هزینه و تلاشی کنند و می‌خواهند به‌نوعی خود را از زیر بار مسئولیت فراری دهند.

رئیس دانشگاه معارف اسلامی گفت: به‌طور نمونه در تاریخ سرزمین ایران اسلامی ببینید هر زمانی که مردم و جامعه از زیر بار مسئولیت دینی و ملی خود شانه خالی کرده است، بخشی از این سرزمین به دست چپاول‌گران به یغما رفته است. در همین دوران معاصر و دوران جنگ تحمیلی استکبار علیه ایران اسلامی، اگر جوانان و ملت بزرگ ایران همراه با تفکر نوین و پویایی که امام راحل (ره) برای ملت مسلمان ایران تعیین کردند، در مقابل دست‌اندازی دشمن غدّار و زورگو نمی‌ایستادند و منتظر رسیدن کمک از سوی بیگانگان و اجانب می‌ماندند، چه اتفاقی برای ایران اسلامی می‌افتاد؟ اگر امروزه جامعه اسلامی دارای امنیت و اقتدار و بالندگی بوده، این فضائل و شاخصه‌ها مرهون مجاهدت‌ها و جان‌فشانی‌های رزمندگان و شهدا و ایثارگران عرصه دفاع و مقاومت است؛ بنابراین سکون، ایستایی، عدم کوشش و تلاش در راه رسیدن به جامعه آرمانی مهدوی با رویکرد منتظرانه و خواهانه عصر ظهور، همسازی و سازگاری نخواهد داشت.

وی افزود: جامعه اسلامی به‌طور قطع نمی‌تواند تمامی شاخصه‌های عصر ظهور را در دوران غیبت به منصه ظهور و بروز برساند، اما این امکان را خواهد داشت که در حد توان و تلاش و با دید مثبت، پاره‌ای از مختصات عصر ظهور را برای جامعه منتظر فراهم و مهیا کند. شما ببینید امام خمینی (ره) با این اندیشه که جامعه اسلامی می‌بایست توسط یک فقیه و عالم دینی هدایت شود، انقلاب و پویشی سترگ را رهبری و فرماندهی کردند و این حرکت که در عمق جهالت، تاریکی و ظلم و ستم بیدادگران و اشرافان شروع شد، باعث یک پیروزی و نهضت فراگیر شد که هم‌اکنون بحمدالله این حرکت دینی نمونه‌ای است بی‌بدیل برای مستضعفین و محرومین جهان و برای رهایی آن‌ها از ظلم و ستم طاغوتیان.

انقلاب اسلامی؛ مقدمه‌ای برای نهضت جهانی مهدوی است

شاکری اظهار کرد: امام خمینی (ره) از انسان‌های فراموش‌شده و منحط عصر پهلوی، انسان‌هایی فرزانه، پُرآوازه، مجاهد و نیز عابد، زاهد و پارسا استحصال کردند. ایشان در بیاناتشان می‌فرمودند که حرکت و انقلاب اسلامی ما مقدمه‌ای است برای حرکت و نهضت جهانی و فراگیر حضرت ولی عصر (عج)؛ بنابراین اگر شرایط کامل تحقق جامعه آرمانی مهدوی در عصر غیبت فراهم نیست، اما امکان حرکت و پویش در مسیر رسیدن به آن جامعه متعالی به حد مقدور فراهم خواهد بود. امروزه می‌توانیم عنوان کنیم شخصی که رهبری و هدایت ایران اسلامی را به دست گرفته، از صالحان و نیکان امت است.

وی در پایان گفت: اگر شاخصه عصر ظهور امنیت و آسایش است، ما می‌توانیم در مقیاس کوچک‌تر و محدودتر از جامعه جهانی مهدوی، در ایران اسلامی با تلاش و کوشش امنیت و آسایش فراگیر فراهم کنیم. این حرکت خود زمینه‌ساز گسترش فرهنگ و اندیشه اسلامی و مهدوی در جهان خواهد بود؛ حرکت این نیروهای فداکار و شجاع که تحت هدایت و رهبری رهبر آگاه و مدبّر ایران اسلامی هم‌اکنون خواهان دفاع از حریم اهل بیت (ع) و اسلام و همچنین خواهان دفاع از آرمان‌های امام (ره) و انقلاب هستند، خود گویای حرکت عظیم ایران اسلامی برای تحقق جامعه عظیم و آرمانی مهدوی است؛ بنابراین با دید مثبت و عدم توجه به ناامیدی، خستگی و ایستایی، می‌توان چارچوبی مدون برای تحقق مؤلفه‌های عصر ظهور معین کرد.